

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Szerkesztőség:
Fötr, Hermann-udvar I. emelet,
a külső folyosón.

Bérmontellen leveleket csak ismert
kező fogadunk el.
Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:
Fötr, a törvényszék melletti Neumann-
házának utcájára nyíló helyiségében.

Hirdetéseket díjazás szerint.
Egy 15 szám 5 kr. ünnepe- és vasárnap
utáni szám 3 kr.

Meglen hétéfőn és ünnepek után is

Előfizetési árak:
Helyben hazhoz hordva:

Egész évre	12 fr.
Fél évre	6 " t
Negyed évre	3 fr.
Egy óra	1 fr.

Vidékre postán küldve:

Egész évre	14 fr. — kr.
Fél évre	7 fr. — kr.
Negyed évre	3 fr. 50 kr.
Egy óra	1 fr. 20 kr.

Hirdetéseket helyben ártandók.

Arad, október 10.

A Janszki-ügy kísért újra a képviselőházban, s úgy látszik, nagyobb mérvet fog ölteni, mert sokan vannak még szóllásra feljegyezve. Az első napi vitából érdekesek azok az oldalvágások, melyeket a függetlenségi párt külön véleményének előadója Györfy Gyula a mérsékelt ellenzéké mért. E támadással szemben a miniszterelnök védelmezte a mérsékelt ellenzékét pártot.

A mérsékelt ellenzék különben csak azt kapja meg, a mit keresett. Játsszák nem egy kérdésben a függetlenségi s pactumról is beszéltek a jövő választásokra. Most már a függetlenségi párt természetesen követeli, hogy ha segítség kell, tessék a hadsereg kérdésében is melléni állani. Feljajdul a mérsékelt ellenzék budapesti főközlőnye, hogy »nagyon helytelen taktika és egyáltalán nem használható az ellenzék ügyének, ha egymással szemben ily világos elvi kérdésekből hamis következtetéseket vonnak le.«

Nem csak a következtetésekkel van itt baj, hanem hamis az egész positio, melyet a mérsékelt ellenzék elfoglal s ma-holnap majd nem tud kivaczkalódní abból a szerelmeskedésből, melyet a szélsőbállal üzött és üz. Minden természet-ellenes szövetség megboszulja magát; így fog jární a mérsékelt ellenzék is a szélsőbál keresett barátságával. A függetlenségi pártnak lesz annyi józan esze, hogy nem vállalkozik a mérsékelt ellenzék számára a gesztenye-kikaparás felelősségével járó szerepére. Az előleges üzenetváltásokból is látszik, hogy a választásokra készített pactumból aligha lesz valami.

Tabajdi Károly megyénk boldogult főispánja volt — mint a „Pesti Hirlap” írja — kizsemelve a felállítandó közigazgatási bíróság elnökévé és mint ilyen dolgozott is a szervezési munkálatokon.

Az új ügybeosztás a közoktatásügyi miniszteriumban. A vallás- és közoktatásügyi miniszter elnöki rendelvénye, mely a már Berzevicsy államtitkár kinevezésekor kiáltásba helyezett ügybeosztás-változást megállapítja, szombaton adatott ki. E rendelvény szerint a Tanárközi államtitkár felvilágosító alatti álló, dr. Gömörly Oszkár osztálytanácsos által vezetett V. VI. ügyosztályok, ugyinté a dr. Forster Gyula min. tanácsos által vezetett VII. és VIII. ügyosztályok (közalapítványi és műemléki ügyek), továbbá a Kárfy Titus min. tanácsos által vezetett IX. ügyosztály (emberbaráti intézetek, zeneakadémia és színészkola), a b. Horngy Károly püspök s min. tanácsos által vezetett I. ügyosztály (róm. és gör. kath. egyházi ügyek) viszonyában változás nem történik. Továbbá az ipar- és kereskedelmi iskolák továbbra is Gönczy Pál min. tan. (II. ügyosztály) és a művészeti ügyek s múzeumok ügyei ezental is Szalay Imre oszt. tanácsos (IX. ügyosztály) által fognak a miniszternek referáltani; ellenben a Gönczy Pál vezetésé alatti II. ügyosztály összes népnevelési ügyei, — ide érve a felsőbb leányiskolákat, ugyinté a tanító- és tanítónevelőképzés is, — valamint a dr. Klamarik János oszt. tanácsos által vezetett összes középiskolai ügyek (IV. ügyosztály) és a IX. ügyosztályból a mintarajziskolával kapcsolatos rajztanárképző tanfolyam ügyei, ezental nem közvetlenül a miniszter, hanem Berzevicsy államtitkár által fognak felvilágosíttatni.

Berzevicsy államtitkár megtartja ezental is a felsőbboktatási ügyek (III. ügyosztály) vezetését s megbizva marad a miniszteri évi jelentés szerkesztésének vezetésével és a költségelőirányzat egybeállításával; a III. ügyosztályban azonban az orvos- és természetudományi oktatás és a bábaiskolák ügyosztályára nézve — mint eddig — dr. Markusovszky Lajos min. tanácsos és ezental az ügyosztály többi, az államtitkárknak fenn nem tartott ügyeire nézve Leövey Sándor osztálytanácsos is fog kiadványozási jogot gyakorolni.

Az ág. hitv. evangélikus egyház egyetemes gyűlése szerdan e hó 13-án kezdődik; az előtanácskozás kedden este 6 órakor lesz Budapesten az evang. gymnasium nagytermében.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése október 9-én.

Elnök felhatalmazást nyerrven, hogy Vizakna városában Kozármics László elhunytá következtében az új választás iránt intézkedhessék, bejelenté a háznak, hogy a

közgazdasági bizottság megalakult s elnöké Falk Miksa, jegyzővé pedig Emich Gusztávot választotta meg.

Több lényegtelenebb bejelentés után a ház harmadszori felolvasásban is elfogadta az osztrák-magyar bank szabadalmának meghosszabbításáról szóló tvjavaslatot.

Ezután tárgyalás alá vétetett a 80 millió bankadósságra vonatkozó törvényjavaslat.

Hegedűs Sándor előadó röviden indokoltván a javaslatot, kifejté, hogy ha a bankszabadság meghosszabbításával kapcsolatban az 1878. évi XXVI. t. cz. érvényének meghosszabbítását határozza el a ház, úgy a most érvényben levő törvényben e tekintetben csak az a változtatás történik, mely eszközöltetett a bank szabadságának oda vonatkozó intézkedéseiben is, amennyiben a törlesztésre már nemcsak a tiszta jövedelemben való részesítés összege fordítottatik, hanem egyszersmind azon ugynevezett 5 százalékos jegyadó is, melyet a bank a 200 milliónyi összegben felül kibocsátandó fedezetlen jegyek után fizet az államkincstárnak. Mäskülönten a fennálló törvénynek azon intézkedése, mely szerint az így törlesztetlenül maradó részből Magyarország 30 százalékot elvállal és ezt 50 év alatt kamat nélkül törlesztí, fentartatik, de igen természetesen oly módon, hogy ezen intézkedés folytán e visszafizetés kezdete 10 évre odább tolatik. Ezek alapján ajánlja a javaslat elfogadását.

Helfy Ignác a kiegyezés legstőtebb pontjának tartja a 80 millió bankadósságot. Eppen most a szabadság meghosszabbításával kellett volna a terheken könnyíteni, mert így pénzügyi kormányunk egészen az osztrák-magyar bank kezében van.

Szólt még a javaslat ellen Orbán Balázs, ki az elnök figyelmét fordította maga gára azon nyilatkozatával, hogy a miniszterelnök egyebet se tud, mint ügyesen beszélni a parlamentben és erőteljes vicceket mondani, továbbá Horánszky Nándor, ki azon elvből kiindulva, hogy a javaslatban a banknak oly szerzett jogáról van szó, mely elől kitérni nem lehet, azt elfogadja.

Szapáry gróf pénzügyminiszter és Hegedűs előadó rövid felszólalása után a ház nagy többsége a javaslatot általában és részleteiben minden változtatás nélkül elfogadta.

Ezután következett a Janszky-ügyre vonatkozó kérények tárgyalása, melyek Borsodmegye ismeretes kérényét pártolták a Janszky-ügyben, kérve a magyar hadsereg szervezését és a magyar hadsereg tagjainak a magyar alkotmányra fölésketését.

Polonyi Géza rövid indoklását a királyi kéziratnak a ház elé terjesztését kéri, mely indítványát Helfy Ignác és Beöthy Akos képviselők is pártolták.

Tisza Kálmán miniszterelnök válaszul, nem fogadhatja el azt, hogy a tárgyalás alapját ezen kir. kézirat képezi. Képezik az a kérények, a melyekkel szemben igenis lehet hivatkozni arra, hogy egy oly kir. kézirat, mely ellenjegyezve van, melyet az ellenjegyző miniszter felelős, megszüntette az okokat, melyek a kérényekre alkalmat szolgáltatnak. Ez az egyszerű tényállítás és én ismételve kérem a t. házat, hogy méltóztatassék elhatározni, hogy azon indítvány, mely a legfelsőbb kir. kézirat közlésére vonatkozik, nem fogadhatja el. (Helyeslés jobbfelől.)

Madarász József azt hiszi, hogy alkotmányos szokás, hogy ha egy képviselő kéri valamely okmány felolvasását, azt soha meg nem tagadták. Kéri az alkotmánynak megfelelően az okmány felolvasását.

A ház többsége erre az előadó felszólalása után mellőzendőnek mondja ki a királyi kézirat felolvasását.

Gajary Odón előadó szerint most az a főkérdés, hogy vajjon az alkotmányváltoztatásnak az a szüksége, melyet e kérények épen a felmerült incidensnek folytán sürgetnek, csakugyan beállott-e már avagy nem, hogy a nemzeti érdek megköveteli-e fölünk azt, hogy bizonyos törvényhozási intézkedések tétessenek azon irányban, melyben azt a kérényezők sürgetik és jónak látjuk.

Ezen kérdéseket tessék ma actualisakká e kérények. Es ezen kérdések elbirálásánál egy a nemzetnek, mint a parlamentnek nagy könnyebbésére szolgál az, hogy maguk azon tények, a melyek e kérényezése kiindulási alapul szolgáltak, a közbejött felvilágosítások következtében actualis jellegüket immár elvesztették. (Ugy van! jobbfelől.)

Ezután rövid áttekintést nyujtva az egész „ugynevezett Janszky-ügyről, így folytatja beszédét:

Lehetnek ugyan a kézirat formája és közigazgatási iránt eltérők köztünk a nézetek, de maga a kir. kéziratnak ténye és annak tartalma (Zajos felkiáltások a szélsőbállalalon: Hol van a kézirat, lássuk! Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) kétségtelenül tessék azt, hogy a magyar alkotmány nem csak a nemzet elévülhetetlen jogain és az azt biztosító alapelvekben, de a legszilárdabb alapon, a királyi becsületen nyugszik. (Ugy van! jobbfelől.) Elég volna talán, t. ház arra egyszerűen hivatkoznom azon világos kijelentésekre, amelyek mindenki által átérettetnéven, országszerte megnyugvást eredményeztek. De szükséges a kérénybi bizottság javaslata indokolásában foglalkoznom a legfelsőbb kir. kézirrattal. Azon általános kiindulási

alapon, a mely nem csak ezen kérényezőknek, de bizonyos tekintetben és mértékben az egész ország aggályainak indító okul szolgáló alkalmas volt. (Zajos balfelől) és ez az t. ház, hogy a hadsereg körében felmerült tények és nyilatkozatok olykép voltak magyarázhatók, mintha a hadsereg szellemét oly intenciók hatnák át, a melyek hazánk önálló, független alkotmányának és alkotmányos intézményeinek tiszteletével össze nem egyeztetetők.

Mi lehet és kell tehát, hogy legyen a hadsereg szellemének egyetlen ismérve, egyetlen kötelessége? Nem más, mint az, amit a legfelsőbb kir. kézirat kifejez. (Ugy van! jobbfelől.) Kifejez pedig nemcsak azért, hogy a nemzetnek tudomására hozza, hanem hogy nyilvánítsa a közös hadsereg minden tagjával szemben is. Mert a korona kijelentései — és ezt talán csak nem fogják elvitatni akarni a t. képviselő urak, — épen a legfőbb haduri jog szempontjából, a hadsereg minden tagjára irányodók. S mint a legfelsőbb kir. kézirat kijelenti, ennek szellemét ezental sem uralhatják más érzelmek; mint versenyző törekvének kötelesség hű teljesítésében. (Helyeslés jobbfelől.)

De megmagyarázza és határozottan körülírja a legfelsőbb kir. kézirat ezen kötelesség tárgyát is, mint a mely kötelessége a hadseregnek a monarchiának kifele való védelmére, hanem minden politikai pártkülönböztetéstől távol állva, a benső rend fentartása érdekében a törvények és ennek folytán a törvényesen fennálló alkotmányos intézmények oltalmát is foglalja magában. (Helyeslés jobbfelől.)

De a legfelsőbb kir. kézirat (Hol van?) kellő megnyugtatót nyujt azon garantált tekintetből is, melyeket a kérényezők behozni sürgetnek. Mert e tekintetben a legfelsőbb kir. kéziratnak azon kijelentése, hogy ép oly sajnós, ha egyes tények miatt az egész hadsereg kedvezőtlen bírálat alá vétetik, magukkal azon tényekkel szemben is oly állásfoglalásnak tekintendő, melyet az egész nemzetnek minden tartózkodás nélkül megnyugvással kell fogadnia.

Es hogy a nemzet a legfelsőbb kir. kéziratot így fogta fel, hivatkozhatom a közéleti jelenségeire, hivatkozhatom arra, hogy a legfelsőbb kir. kézirat közzététele óta a nyugalom országszerte helyreállt és a kérényezések fölött a legtöbb helyen — nem mondom kizárólag mindenütt — de a legtöbb helyen napirendre tértek.

Ezek alapján a következő határozati javaslatot terjeszté elő:

„Tekintve, hogy ez ügyre nézve, mely a beadott kérények indokál szolgálat, minden jogosult aggály a legfelsőbb kézirat által eloszlatva lett, a képviselőház nem látja szükségét annak, hogy a kérényezők által jelzett bármely törvényhozási intézkedés történjék.“ (Helyeslés a jobboldalon.)

Györfy Gyula a kisebbségi különvélemény előadója hosszasan beszél a Janszky-ügy történetéről, kielve a hadsereg szelleme ellen. Nézet szerint a kir. kézirat alkotmányos garantált nem tartalmaz, mert arról hallgat, vajjon egyetért-e a miniszterelnöknek a házban nyilvánított alkotmányos felfogásával. Elismeri, hogy a hadsereg szelleme az kell hogy legyen, a mi a legfőbb haduré, de a hadseregnek más véleménye van. Ha az egyesek tényeiret nem is szabad elítélni az egész intézményt, de az egyesek tényeit meg kell büntetni. Ez pedig nem történt. A hadsereg nem tudja, nem is tudhatja, mert sehol sem tanulja meg, mi az a magyar alkotmány s így nem is tudja, mikor és hol vét elene. Es ezért a magyar hadsereg felállításának nem oportunitás, de önvédelem. Ezután előadja a kisebbség határozati javaslatát, mely következőleg hangzik:

„Mondja ki a képviselőház: 1-ször, hogy a Janszki tábornok soronkívüli előléptetése és báró Edelsheim-Gyulai nyugdíjaztatása által a nemzet közérületén ejtett sérlemet a miniszterelnök urhoz intézett kézirat által orvosolva nem látja, s a sérlemet intézkedések szerzőjét illetékes testület által felelőségre vonatni kívánja. 2-ször, hogy hazánk állami függetlenségének biztosítására elkerülhetlenül szükséges, hogy a közös hadsereg kettéválasztván, annak magyarországi része önállóan, nemzeti alapon szerveztessék, s a magyar miniszternek rendeltessék alá, utasítván a kormányt, hogy e vegett törvényjavaslatot terjesztesse elő, addig is pedig tegye meg a szükséges lépéseket, hogy a magyar alkotmányra megsekkessenek, s azokból az idegen tisztelt elválóltassanak. (Élénk helyeslés bal- és szélsőbál felől.)

Ezután általános zajongás közt felolvasták Borsodmegye ösmeretes kérényét.

Tisza Kálmán miniszterelnök hosszabb beszédében sorra ezófolja a kisebbségi előadó érveit. Ha azt érvül használja, hogy volt egy törvényhatóság, mely a kézirat után is kérényeztet akkor sokkal nagyobb argumentum az tiz-tizenkét vagy hány más törvényhatóság, a mely a kir. kézirat megjelenése után minden további ilynemű felszólalásnak szükség-telenségét kimondta és a borsodi átirat felett egyszerűen a napirendre tért. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Ezután visszautasítja az előadó azon vadját, hogy a kormány és pártja a kérdést taktikával akarta elútni s így folytatja beszédét: A képviselő ur helytelenítette — mert erre is tartozom reflectálni — a kir. kéziratot

azért is, mert abban, mint mondja, az egyik részben némi kis engesztelés, a másik részben fenyegetés van, s azt is mondta, hogy az olyasmi, a mi három százados véres és vértelen küzdelmünk után nem helyes eredmény.

A mi azt illeti, t. ház, hogy csak némi engesztelés foglatatnék a kir. kéziratban, azt el nem ismerem, mert bátran merem állítani a magam részéről is, — a mit ugyan mindenkinek, a ki nem akar gyanuskodni ott is, a hol nem szabad gyanuskodni, előre is tudni kellett, — hogy oly praegnans kifejezést, mint ezen kéziratban, azon alkotmányos fejedelmi akarat sem nálunk, sem talán másutt soha sem talált. (Élénk helyeslés a jobb oldalon.) Nem némi kiengesztelés tehát, de bizonyosan olyan, a mely komoly emberek megnyugtatósára vezet, a mint az ország tulajdoni többségénél — bármit mondjának — vezetett is. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.)

A mi pedig a fenyegetést illeti, vajjon mi van abban a kéziratban? Felszólítás a miniszterelnökhoz, hogy elvárja tőle a fejedelem, hogy ha törvénytelen uton akarna valaki igazni, a törvény szigorával járjon el. (Felkiáltások a szélsőbállalalon: Az ugy is kötelessége!) Bocsnátot kérek, ha ebben akár egyes ember, akár párt fenyegetést látna, nem hiszem, ha jól megfontolják, hogy ezt látják benne. Csak az mondhatná, a ki törvénytelen uton skart eljánni, mert más négyen az senki sem fenyegetett s abból semmi fenyegetést kimagyarázni nem lehet. (Ugy van! a jobboldalon.)

En a magam részéről első sorban constátálni kívánom azt, a nélkül, hogy tagadjam, hogy történtek egyes elítélendő tények a hadsereg kebléből is, hogy ebben egész mostani tárggyal kapcsolatban, úgy mint a t. képviselő ur mondotta, alkotmányseretés nem követelt el: mert egyetlen ténnyől is a törvény vagy az alkotmányos rendszabályok megsértesét kimutatni a képviselő urak ezen eseményről nem fogják. De elismerem, mint minden nemzetnek, nekünk is jogunk van ahhoz, hogy a nemzet érzelmei is kiméltesenek. Csakugyan tegyük meg egyet mi is — mert értelme, főleg becsületérzése van másnak is — ne kövessük azt az utat, melyre sajnálom, hogy a képviselő ur is reá lépett, hogy egyes elszigetelt eseteket úgy állított össze, mint az összes hadsereg szellemének kifolyását.

En azt tartom, ha hiba történt, a hibát meg lehet róni mindenkin, de valamint egyes magyar ember tényeért nem szabad a magyar nemzetet vádolni, — tessék némelek, tudom — úgy egyes katona tényeért nem szabad a hadsereget vádolni. (Ugy van! jobbfelől.) S ha beszélünk a hadseregről, ne feledjük azt sem, hogy nem volt Magyarország nagyobb árvis, nagyobb tűz és bármely csapás, amidőn ezen hadseregnek tagjai, túl a kötelesség parancsán, sokkal tul ezen, az összes népesség elismerésére ne teljesítették volna kötelességüket. (Élénk helyeslés. Ugy van! jobbfelől.) Nem szabad elfelejteni ezt sem, és akkor meg fognak önk arról győződni, hogy ha vannak is egyéb visszaélések, de ezért az egészet bántani nincs ok és nincs jogos alap (Igaz! Ugy van! jobbfelől.)

Beszéde további folyamán utal a miniszterelnök annak feletle káros hatására, hogy némelyek az ország népét állított, de nem létező veszélyek fenyegetésével örökös nyugtalanságban és sorsával elégedetlenségben tartják, majd így fejezi be beszédjét:

Mind Ezek után kijelentem, mint gondolom, előre is méltóztatik tudni a t. ház, hogy a kisebbség véleményét nem fogadom el, hanem járulok a kérénybi bizottság javaslatához és teszem azt azon nyugodt meggyőződésben, hogy a határozati javaslat helyesen, alaposan fejezi ki, hogy a kérényben érintett tények iránt az ország népében minden jogosult nyugtalanság megszűnt és többé nem létezőnek tekintendő; miért tehát felzaklatni akarni rémek festésével, azt nem értem. De teszem azon meggyőződésben is, hogy bármint igyekeznék is talán némelyek, — a mint megpróbálták, — azon nyugalmat, melyet a kir. kézirat adott, semmiféle agitációval megzavarni nem fogják. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Ajánlom a kérénybi bizottság határozati javaslatát elfogadásra. (Hosszantartó élénk helyeslés jobbfelől.)

Elnök a vitát félbeszakítván, az ülés végén még Helfy Ignác terjesztett be egy interpellatiót Kaulbars orosz tábornok ügyében.

Vonatkozással a tisztelt miniszterelnök urnak a képviselőház folyó évi szeptember 30-iki ülésében tett azon nyilatkozatára, miszerint a Balkán-félszigetet illetőleg külügyi kormányunknak politikai iránya az, hogy az ott élő nepek, egyéniségüknek megfelelő független államokká fejlődjenek; — „hogy ott egyetlen idegen hatalom se állapítson meg a szerződés szerinti nem létező protecturátust és ne gyakorolhasson állandó befolyást“ — kérdem:

Minő állást foglal el külügyi kormányunk Kaulbars orosz tábornok bolgár küldetésével és működésével szemben.

Az interpellatiót közöltetni fog a miniszterelnökkel.

Ezzel az ülés d. u. 1 óra 50 perczkor véget ért.

Gazdasági- és iparkiallítás Makón.

(Saját tudósítónktól.) Makó, okt. 10.

Makó város ma egy érdekes és sikerült ünnepélynek volt részese. A csanádmegeyi gazdasági-egylet és a makói ipartestület által rendezett gazdasági- és iparkiallítás nyitotta meg ma délelőtt 11 órakor Lonovits József főispán nagyközönség jelenlétében.

A kiállítás megnyitását megelőzőleg, az ipartestületnek egy küldöttsége a délelőtti vattal érkezett Báth Károly ország. ipar-egyletűeti elnököt fogadta az indóházban, majd a rendezőbizottság egy küldöttséggel kereste fel Lonovits védnök főispánt, ki a népkert helyiségeiben berendezett kiállítás igen magas és emelkedett szellemű beszéd kíséretében megnyitottnak jelentette ki.

A kiállítás kizárólag csanádmegeyi iparosok productumait öleli fel és mint kezdet, mint első lépése az ezen irányban támadt mozgalomnak, becsületére válik a megyei iparosságának.

A kiállítás a volt színházteremben van berendezve és izléeses, csinos gruppirozása nagyon dicseri az intézők helyes érzékét. Az egész látart VII osztályból áll, melyekben a vas-, fém-, bőr-, fa- és szabóipar van képviselve a háziipar és a gazdasági termékek osztályával egyetemben.

Egyáltalán nem szándékozunk a látart egyes osztályainak tárgyairól külön és részletesen foglalkozni, s nem lehet ezental az ambitiózus két testület ez első nyilvános fellépését az ország hason kiállításainak szintjével összemérni, hanem a látottak után egyszerűen gratulálunk a csanádmegeyi gazdasági egyletnek és a makói ipartestület buzgalmához, és constatáljuk — az aránylag rövid idő és a helyi viszonyok tekintetbevételével — a tisztes sikerüket.

Azonban, mint a kiállítás speciális érdekességeit, felemlítünk az alábbiakat, mert nem tudunk kitérni azon tagadhatlanul helyes felgöcs elől, hogy a nyilvánosság foruma a kellő határon belül, mindig egy nemét adja meg az erkölcsi elismerésnek.

A megnyitás után a közönség egészen elárasztotta a kiállítási tereket, a hol alig lehetett mozogni.

Sok nézője volta Somkovi cs János makói vendéglős „asztal“-nak, mely egy — hogy úgy mondjuk — inyenc kiállítást producált egy pazarul terített asztalon, hol „mi szem-szájnak ingere“ ingerelte a nézőt a gastronomia kívánalmai szerint. Mellette pompázott a Kiss Odón szegedi borsagykereskedő borkiallítása (versenyen kívül), melynek a látogatókon és dícsérrőkön kívül sok megrendelője is akadt. Fel-tűntet kellett a Nagy György óriási karalábéi s hasonló veteményei (murok, hagyma, uorka), melyek egy mintatermelés minden előnyét mutatták be a Török Imre óriási szőlőfűrtjeivel együtt.

Igen csinos és értékes az Erdei Mihály földéaki gazda méhészeti csoportja (méz, viasz), valamint a Börcsök Gergely és a Patkós Mihály diszkrucoriási és külfönelve gyümölcsői. Közönsérek látgárt képeztek a híres makói kenyerék minta-sátetái, melyek ott rószállottak, s kérkedtek a közönség ingerlények inyével.

Az iparosztályban főleg Szabó Ferencz szabómunkái, az Erdey Bálint kocsjai és a Harsányi gazdasági eszközei kelletek figyelmet.

Mint érdekes különlegességet említem fel, a szabadságharcból fenmaradt Kossuth-bankópréből a Kossuth aláírását mutató cyncographot, melynek természetesen igen sok nézője akadt.

A teremben két takaros csabai leány mutatta be szövözéken a szövözét, míg egy fazekas bántulatos gyorsasággal rögtönözte a közönség előtt, legkülönbözőbb fazekmunkákat, agyagból.

Déltájban a rendezőbizottság zárt ülést tartott, melyben megalakult a bíráló jury III. csoportja osztra. Ennek megtörténte után Lonovits főispán a rendezőség nevében meleg köszönetét fejezte ki Báth Károlynak, hogy a bizottság teendőinek könnyítése végett Budapestről Makóra rándott.

Délután 1 órakor 150 terítéki banquette volt a népkertben. A legkittünb hangulatban volt együtt a társaság.

Az első felköszöntőt Lonovits főispán mondotta freneticus tetszés közt a csanádmegeyi iparosokra. Utána Simay Ede

gazd. egyleti alelnök nagybatás közben Ráth Károlyt ivott, míg Ráth Károly általános elnöktől kísérve a főispánra köszöntött. Justh Gyula Makó város orsz. képviselője Simay Edőre, Bartholomeus pedig a szegedi Justh Gyulára tritette poharát. Bánffy Gyula városi főgyógyász Wiesinger Károlyt, a farsadhatlan rendezőt, majd Major Polgármester ismételtén a főispánt élte, utána pedig a jelenlevő vendégekért ivott. Szentpétery Sámuel derék makói gazda Lonovits főispánt élte feltűnést keltő elme-éllel, midőn a főispánt egy jó anyaméhhez hasonlította, a ki nélküli a méhkaptár nem ér semmit; hasonló feltűnést keltett beszédelével egy másik makói gazda Nagy György Mihály, ki általános elnökségek közt a távollevő alispánt Meskó Sándort élte. Mondottak még felköszöntőket: Török Imre megyei főgyógyász, Molnár, Nagy és Szentpétery gazdáira és az egyik farsadhatlan rendezőre Boros Sámuelre, Harsányi Ipartestületi elnök jövőre nagyobb részvételre buzdított stb.

A kiállítás napközben nagyszámu látogató özönlötte el, s az egész város igen élénk mozgalmat képet nyújtott.

A kiállítás szombaton (16-án) zárul be ünnepélyesen. Este bál a megyeháza dísztermében.

Legujabb posta.

A német kormány az orosz törökviszokról. Bármi határozottan hangzott is Tiszának a keleti politikára vonatkozó programja, Berlinben mégis a beszéd súlypontját az ő állásfoglalásában látják az aktualis kérdések. Ez irányban nyomtatékkal bír az, hogy az osztrák-német szövetség fennállását hangsúlyozza a régi alapokon, és nem adott nyilatkozatot arra nézve, hogy Oroszország jelenlegi viszonya Bolgárországhoz Ausztria-Magyarország érdekeit sérti.

A német kormány mindig abban a nézetben volt, hogy az orosz befolyás helyreállítása Bulgáriában, a mint az Sándor fejedelem angolpóli fordulatát fennállott, nem áll ellenében sem a bécsi kabinet érdekeivel, sem a berlini szerződéssel. Sándor fejedelemről bizonytalankab az orosz mint az angol befolyás előmozdítása volt várható. Hogy ez másképp történt, az az orosz kabinetet abba a kellemetlen helyzetbe hozza, hogy szenvedett károk reperiálásával törekedjék. Ez félreértésekre ad alkalmat, melyek Kaulbars fellépése által súlyosbítottak, azonban Oroszország törekvése régi befolyásának visszazszerzésére magában véve nem foglal magában semmi megrovásra méltót, a kérdés csak az, meddig mehet ez a befolyás. Az orosz kabinet eddig nem adott okot arra, hogy a panszlavok reményeivel és elvi ellenségeikkel insinuatíváival azonosítsák. Nemzetország előzékeny magatartása az orosz igényeket inkább mérsékelné fogja.

Bulgária anyagi szavarok közt. A "Times" a következő értesítést vette Söphiből: Ambr Kaulbars missiója teljesen sikertelenné vált, Bulgáriát anyagiilag fenyegetik nagy szavarok. Az állampénztár üres, a tiszték és a hivatalnokok nagyon rendetlenül kapják meg fizetésüket. Ha az idegen hatalmak Bulgáriát támogatni akarják, ezt csak egy bolgár kölcsön szerzése által tehetik. Ha Bulgária ilyen segítséget nem kap, menthetlenül Oroszország karjaiba hull, mely kész a kölcsönzésre. Bulgária az ő föltételét teljesíti.

Tisza beszéde Moszkvában. Tisza beszédét Moszkvában aránylag kedvezőbben itélik meg mint Pétervárt. Katkov, a ki Churchill beszédét "arczátlan, oetoba hazugság"-nak bélyegzi, Tiszának csak a berlini szerződésre való hivatkozását lobbantja szemére, melyet Ausztria Boszniában és Herzegovinában maga megsértett. Tisza nem okolható, hogy semmit sem tudott mondani. Egy más moszkvai hírlap azt követelteti, hogy Tisza csupán az anyagi erő által támogatott orosz befolyás ellen beszélt, és hogy meg más eszköz is van, t. i. a barátság által támogatott orosz befolyás helyreállítása. Az orosz politikának törekednie kell, hogy ezt elérhesse.

Előfizetési felhívás

az

"ARADI KÖZLÖNY"

politikai napilap

(megjelen vasárnap és ünnep utáni napon is)

1886. évi utolsó (okt.-decz.) negyedére:

helyben, házhoz hordva. . . 3 frt — kr
vidékre, postai szétküldéssel. . . 3 frt 50 kr.

Az "Aradi Közlöny" előfizetői a "Gombostű" cz. szépirodalmi havi közlőnyt díj mentesen kapják.

Nehogy a szétküldésben fennakadás történjék: kérjük az előfizetési pénzeket legelőszőrűbben postautalvánnyal — f. hó végéig beküldeni.

Hirdetések jutányos, kereskedelmi hirdetések föltötte olcsó áron vétetnek fel.

Az "Aradi Közlöny" kiadóhivatala.

NAPTAR.

Oktober 11. Hétfő. Róm. cath. napl. Nikáz. — Prot. napl. Burkhard. — Görög-orosz napl. (sept. 29.) Cárjék. — Nap két óra 13 percz. Nyugazik 6 óra 18 percz.

Oktober 18. Arad szab. kir. város rendes havi közgyűlése d. u. 4 órakor.

Oktober 15. Arad megye közigazgatási bizottsági ülése d. a. 9 órakor.

Oktober 25. Arad megye törvényhatósági közgyűlése délelőti 9 órakor.

A szegedi tanítók köszönete.

A szegedi községi elemi népiskolai egyesület tanítótestületének elnöke a következőköszönő levelek közlésére kéri fel bennünket: Nagyságos Salacz Gyula királyi tanácsos és polgármester urnak Aradon.

Ugyis mint Arad szab. kir. városának érdemeiben gazdag polgármestere, ugyis mint hazánk egyik legtekintélyesebb iskolaszékének elnöke bennünket, a szegedi tanítókat, mint a tanügy igénytelen munkáit, az aradi tanulmányi ut alkalmával nemcsak szívélyességgel fogadva és tüntetvén ki, a szegedi tanítótestület megbízásából nekem jutott a szerencse azért hálás elismerésem és köszönetem kifejezését nyilvánítani és tolmácsolni.

Fogadja tehát Nagyságos kir. Tanácsos ur legforróbb köszönetemet és hálás elismerésem azon öszinte s nemcsak szívélyességgel, melylyel a szegedi tanítókat fogadni s kitüntetni méltóztatott.

A szegedi tanítók a legöszinteb örömmel győződtek meg arról s örök emlékekbe vésték, hogy Arad szab. kir. város lelkes, hazafias polgársága a legmelegebb rokonszenvedéssel, a legfőbb elkötelezettséggel és igaz magyar vendégszeretettel fogadta körében a tanügy szerény munkáit: de meg vannak öszintén győződve a szegedi tanítókról is, hogy eme nagyrabecsült kitüntetés és fogadtatás azért nyilvánult oly mérvben irántuk, mert a tanügy s annak munkáit a műveltség alapvető Nagyságosodnak mindenkor a legmelegebb rokonszenvedéssel kedveltek, miként ezt a szegedi tanítóknak is szerencséjük volt tapasztalni.

Meg egyszer fogadja Nagyságod hálás elismerésem és köszönetemet, mely után megkülönböztetett tisztelettel vagyok Nagyságos kir. Tanácsos urnak Szegeden, 1886. október hó 9-én aláíratott szolgálja:

Vass Mátya s, tanítótestületi elnök.

Tekintetes Szöllösi Károly urnak Aradon.

Azon minden képeletet és fogalmat felülmúló szívélyesség és meleg kartársi rokonszenvedéssel, melylyel a szegedi tanítókat tanulmányi utjuk alkalmával az aradi tanítók körükben fogadták, a szegedi tanítók emlékében örök időkre élpi fog.

Nem az udvariaság szabályai által előírt ildomosság egyszerű ténye s nem csupán a kartársi viszony szilte rokonszenvedéssel, hanem az aradi kartársak szívélyességében, hanem a legbensőbb testvéri szeretet volt az, melylyel az aradi tanítók a szegedieket keblükre ölelték: s ezen ölelésekben, ezen fogadtatásban Szeged és Arad tanítószékének, az alföld e két legtekintélyesebb városának, a magyarság érdekében a nemzeti irányú nevelésre czélzó törekvése nyert kifejezést és pecsételtetett meg.

De bármilyen magas is a czél, bármily nagy eszme is az, mely e két város tanítószékét összehozta s egybetörasztotta, a szegedi tanítók hálás elismeréssel és köszönettel emlékeznek vissza mindörökké a nagy napokra, miket Arad vendégszerető falai között s az aradi pályatársak körében töltöttek.

Azonban nemcsak a szívélyes fogadtatás és kitüntetett előzékenység az, melyért a szegedi tanítók hálaérzék magukat kötelezve, hanem a legfőbb elismeréssel és köszönettel adóznak aradi kartársaiknak azon nagybecsű tapasztalatokért és ismeretekért, melyeket Arad virágzó tanügyének tanulmányozása által szerzhettek.

Élnék ur! Legyen kegyes az aradi kartársaknak egyenként és öszesen, valamint a rendező bizottságnak is a szegedi tanítók hálás elismerését és legöszintébb köszönetét kifejezni nemcsak a szívélyes fogadtatásért, hanem azon farsadhatlan buzgalomért is, melylyel egy egységek, mint az egyes tanítótestületek és iskolák igazgatói tanulmányi utunkban kalauzolni s Arad tanügyének állapotáról felvilágosítani kegyesek voltak.

A szegedi tanítóknak legöszintébb elismerése és legfőbb üdvözlétének nyilvánításával vagyok

A Tekintetes Elnök urnak Szegeden, 1886. október hó 9.

kész szolgálja Vass Mátya s, tanítótestületi elnök.

Főtisztelendő Pálya Mátya s plébános urnak Gyoronon.

A szegedi tanítók nemcsak Arad város lelkes s hazafias polgársága által fogadtatták a legszívélyesebben és igaz magyar vendégszeretettel, hanem e szívélyesség és vendégszeretet irántuk Gyoron városában is hasonló mérvben nyilvánult.

A szegedi tanítóknak tudomása van arról, hogy a szívélyes fogadtatás és kitüntetett előzékenység, melyben Gyoron városában is részestül szerencsések voltak, Főtisztelendő közbuzgalmának és szívélyességének köszönhető. Engedje meg tehát Főtisztelendőség, hogy a szegedi tanítók nevében és megbízásából ezért Főtisztelendőség, valamint Gyoron város lelkes polgárságának és a farsadhatlan rendezőbizottságnak a legöszintébb elismerésem és köszönetem kifejezéséül álal rojlam le a kedves közelegetteljesítését, a hálás elismerés öszinte nyilvánítását, mely után megkülönböztetett tisztelettel vagyok Főtisztelendő Plébános urnak Szeged, 1886. okt. 9.

kész szolgálja Vass Mátya s, tanítótestületi elnök.

HIREK.

Arad és Vidéke.

Tabajdi Károly az elhunyt főispán gyászoló özvegyéhez újabban a következő részvétiratok érkeztek: Pata y Gusztávól (Soborsin): "Fogadja a súlyos csapás alkalmából legmélyebb részvétem kifejezését." — Gróf Széchenyi Pál miniszterlét: "Fogadja öszinte részvételnlatkozatomat felejtethetlen és

nagyérdemű férjének halála felett!" — Vörne főszolgabírólét: "Szeretett főispánunk elhalálása folytán fogadja Méltóságod ezen közös, súlyos vesztesége indokából legöszintébb részvételnket a moldovai járás nevében." — Hertelendy főispántól: "Fogadja Méltóságod férjének, tisztelt barátnónak elhunytá alkalmából legmélyebb részvétem kifejezését." — Pöttlög megemlítjük még e helyen, hogy a boldogult főispán temetésén a megjelent testületek között ott volt az aradi magy. kir. dohányjövődéki hivatal teljes tisztikara is Feichtinger Miksa főnök vezetésével. (Lapunk tegnapi számából elnézésből kimaradt. Szerk.)

Az elhunyt főispán a Gresham életbiztosító társaságnál volt halálesetre biztosítva tizezer forintig, s ez öszegget az említett társaság már e napokban folyóvá teszi az özvegynek.

Az aradi új postafőnök báró Purcell Nándor ur méltányosságaról tanusodik azon intézkedése, hogy multkor fölszólásunkra a mellék utcák lakói számára érkező utalványok ezental az úres leveleket kezelő levélhordóknak fognak kiosztani, s így a kézbesítés sokkal hamarabb megtörténik, mint az eddigi szokás mellett, midőn az érték-küldemények az egész városra nézve két egyén által kézbesítettek.

A Kölcsey-egyesület tegnap délelőttre összehívott közgyűlése nem tartott meg, részint mert a tagok sem voltak halározatképes számban, részint mert a főispán elhalálása folytán megürült elnöki szék betöltése, miután az e gyűlés sorrendjébe fölvéve nem volt, meg nem történetett volna. Ennek folytán az öszegyűlt tagok abban állapodtak meg, hogy egy esztőtökre összehívandó választmányi ülése vegye a közgyűlés sorrendjébe az elnöki szék betöltését is, s a közgyűlés jövő vasárnap délelőttre hívassék öszse.

Tabajdi Károly az elhunyt főispán temetésére küldött koszorúknak egész özőne lepi el a megye nagy termének zöld asztalait, honnan az elhunyt kegyeltes emlékének megörzésére szét fognak osztani a család, a helybeli fogymnasium, ref. templom és zsinódi családai sírbolt között.

Temetés. Tegnap délután temették el Virág Lajos Arad sz. kir. város főbírójának korán elhunyt kedves kis leányát, az 1 éves Kózikát. Az irtatlan kis anyagnak adjon a jó ég békés nyugalmat, s a szülőknök pedig a rokonok s jóbarátok részvételben vigasztalást.

Bezárt iskolák. A cholerajárvány fölépte miatt a szegedi öszes iskolák a járványbizottság intézkedése folytán bezártak.

Lakadalmi baleset. Jó kedvvel, zene hangjai mellett vonult tegnap a Templom-utcán végig egy három kocsiból álló lakadalmi menet, mely az egyház áldását volt kikérendő két ifju teremtés egybekelésére; s minoriták új épülete előtt azonban baleset érte a lakadalmosokat, a menyiben az egyik kocsi tengelye eltört, s a rajtállók a sebesült vén porteka hátrahagyásával gyalog voltak kénytelenek az elütők elhaladtakat követni.

Hüvösödés. Pár nap óta a légmérséklet erősen leszállt, úgy, hogy nemcsak az ösi ruhának van kelendőse, de estenként a téli bundák is bátorsággal ránk vehetjük: hiába, közeledik a tél, s meg fogja kérdeni tőlünk, hogy mit gyűjtöttünk a munkaidőben. Tegnap különben egy kis esőnk is volt, délelőtt és délután is, sokáig azonban egyszerű sem tartott.

A legyek ellen. Most, a midőn általános a panasz a legyek toakodása ellen, mely eddig alig tapasztalt tömegben lepi el a szoba butorait s kíméletlen csipésökkel sok alkalmatlanságot okoznak, nem érdektelen tudni, hogy az ablak deszkáinak, butoroknak s a levegőnek keves balha- vagy Zacherlin-porrall való befecskendezése által igen könnyen szabadulhatni meg e kellemetlen vendégekétl.

Elhalasztott országos vásár. Kereskedő köreinket bizonytal érdekelheti a győri hatóság amaz átirata, hogy ottan szeptember 20., 21. és 22-éről a cholerajárvány miatt elhalasztott országos vásár október hó 18., 19. és 20-án fog megtartani.

Jól fölhasználjálk alkalm. Szombaton délután Török Károly gáji lakos egyfogatú szekérrel behozta a főispán temetésére az ottani tanítót, s kocsiját a meggyáz meggettiren hagyva, maga is a temetést meut nézni. Ezt az alkalmat aztán fölhasználta valami szerfelmű költő, s annak rendje szerint a befogott kocsival elhajtott. Mikor a tulajdonos visszatért, kocsiját már nem találta. A rendőrségi hivatalnokok látták, amint a kocsi a temetési menet elvonulta után a városház mellett utczán kihajtott, de persze kinek jutott volna eszébe még akkor fölirtározni. A kocsi irányáról következtetve vagy a simándi, vagy a nagyvárad, vagy pedig a kurticsi utra térhetett. A ló 16 markos almás-deres, hátulsó balczombján B. J. bélyegű volt, a korsi közönséges könnyű vastengelyű, két büröléssel, urias hámmal és két tarka pokróczczal ellátva. A ki hirt tudna róla mondani, sziveskedjék a rendőrségnek bejelenteni.

A kenyérfutó kitarása. Ritka mulatságot szerzett tegnap délután egy kenyérfutó a gabonatermelt öszegyűlt jókora közönségnek. Az eső elálltával a sötánytól a Széchenyi gözmalom töltső végéig terjedő nagy tért körülbelül perczenként járta körül. A mulatságot a versenyt futni próbálkozó gyermekek és egy meztelbös parasztleány fogyották, kik minduntalan hozzá kezdtek a kísérlethez, de csakhamar kimerülve voltak kénytelenek a küzdterrel lelépni.

Elvesztett sertések. Gróf Károlyi Tibor esern-simándi birtokán szolgálatban levő Csokán Györgye kárára az ugynevezett "Ella" majorból f. hó 3-án eljett egy 2½ éves fehér szőrű jegevelen kocsasertes, s egy darab fehér, tavaszi hizott malacz elvesztett.

Hazánk és a főváros.

A cholera állásában a lefolyt huszonegy óra alatt kevés változás történt. Újabb betegek 9 fordult elő, haláleset 6 ezek közt kettő igen gyorsan következett, az illetők alig pár óráig voltak betegek. A járványkórhabban

51 cholerabeteg fekszik. A járványkórhabban, a napokban látogatást tett az időzött dr. Duka Tivadar hazánkba, ki mint az angol hadesereg főorvosa Keletindianban a choleraóról bő tapasztalatokat szerzett. A budapesti járványkórhabat, berendezést és a gyógymodot igen kielégítően találta, de másrészt nagyon sürösgösi nyílvánítá a megfigyelés szoba berendezést s helyteleníté, hogy az ázsiai cholera-estekkel együtt mutatják ki a choleraét és cholera-nostrast: ez utóbbiak leszámitásával az igazi cholera-estek száma igen esékely. A vidékről meg mindig Szegedről érkeznek a legrosszabb hírek. Ott 25—35 betegedés fordult elő naponként, halálozás is 12—17; Jr. Oláh Gyula közegészségügyi tanácsos már odaérkezett, hogy a nagyváradon szintén fordult elő két choleraeset: Szegedről érkezett katonák betegedtek meg. Pestmegyében Budafokon, Bagon, Szent-Endrén és a gubacsi határban történtek újabb esetek.

Rövid hírek. B. Majthényi László hontmegyei főispán már teljesen felépült s a legközelebbi napokban Hontmegyébe utazik. Két fővárosi rendőrkapitány vívott kardpárbajt; az egyik fél könnyű sebet kapott. — Milán királyi Fehérmegyében rendkívül szívélyes fogadtatásra talált: részt vett a tiszteleter rendezett vadászaton. — A mustgőz Székesfehérváron egy asszonyt, Urhidán pedig két férfit ölt meg.

A nagy világ.

Anarchisták az osztrák fővárosban. A bécsi rendörség, az onnan érkezett távirati jelentések szerint egy oly lázadó csoportot fedezett fel, mely könnyen a legnagyobb veszélybe dönthetné volna az osztrák fővárosat. Az esetről a következő részleteket közölhetjük: A rendörség már huzamos idő óta figyelt szemmel láthatólag a munkássztyához tartozó mintegy husz egyéneket, kik vasárnaponként Penzingben, egy kis kocsima elkölönített lakostyalában gyűltek öszse. A rendörség kipuhatolta, hogy e csapat ember olyanforma anarchista-conventiculumot képez, mely a kocsimában robbanóanyagok készítésével, dynamit-s bomba-gyártással foglalkozik, hogy okt. 3-ról 4-re virradó éjjel a Rudolfsheim, Litzing s Penring elővárosokban, a favoritint s a Dunaparton lévő faraktárakban gyujtogasson, több közepületet fölperzseljen s az ekkor öszseeseregülő nép közé bombákat dobjon. Az első tűznek a penzingi nagy magtárban, továbbá egyik hietzangi épületben és a Dunaparti faraktárakban kellett volna kiütnie. A IX. kerületben, a fapiaczon tényleg találtak is egy robbanóanyaggal telt palackot. A rendörség, hogy a gyanúsított egyéneket tetten kaphassa, lölyvást figyelve, a legutolsó pillanatra várt s végre vasárnap délután munkához fogott. A töttegek közül három épp akkor fogtak el, midőn utban voltak a titkos menhely felé; a többieket ugyanazon időben a lakásokon tartóztatták le. A házmotázókna több kigramm dynamitra, két törre, hat palack salétromsavra, két üres bombára gyujtovál, s különféle röpirtokra s nyomtatványokra akadt a rendörség. Öt kilogramm dynamitot a penzingi országút fölött elvonuló vasuti hid alatt találtak. A hét folyamán még több elfogatás történt. A Maria-Lanzendoriban nem rég kiütött tűzvést, melynél robbanó anyaggal telt palackra akadtak, szintén ezzel az ügygyel hozták kapcsolatba. — Az anarchisták egy másik csoportja hamis pénzveréssel foglalkozott. E csoporthoz tartozott a szept. 21-ike óta elfogott négy ezüstmüves: Steidl, Ligl, Schwarz Pál és Ondricek János. E két utóbbit a gyárból, hol dolgozott, 2455 gramm ezüst hulladékot lopott el s azt elzolgositották. A házmotázás alkalmával mindent megtaláltak, a mi a pénzveréshez szükséges, nevezetesen nemtelen fémekből készült, ezüstfémű anyagot is. Vasárnap óta öszesen 17 anarchista fogtak el; ezek közül egyet Svájcban és egyet Linczbén. Az elfogottak nagyobb részét cipészek, esztergályosok, takácsok és asztalosok. A rendörség a nagy feltűnést keltett anarchista-ügyről denuntálás által szerzett tudomást. — Az anarchisták fel akarták robbantani november 3-án éjjel schönbrunn hídát, az udvari istállókat, fel akarták gyujtani a Bécs környékén levő faraktárakat, hogy tűzvész által remítsek el a lakosságot.

Rövid hírek. A király ö Felsége jövő szerdán Schönbrunnban diszebédet fog adni Ottó főherceg tiszteleteré. — Milán király két óriási bábút küldött ajándékba a trónörökös-pár kis leányának. — A római színházakhoz az új udnyére nem kevesebb, mint 200 darabot nyújtottak be. — Páris városa 2000 négyzetméternyi telket ajándékozott a Pasteur-féle gyógyintézet részére.

SZÍNHÁZ.

— Október 9.

"Az arany ember"

Az operette vidám muzsája kénytelen volt ma lágitani komoly testvére elől: a Tiszt urak helyett Jókai phantasztikus drámája, az Arany ember került színpadra, mely tavaly még az ujdonság ingerével bírt, de most, az új szereposztás dacára, nem kelté azt a hatást, melyet az igazgatóság tőle várt. A színmű rendkívül terjedelme kifarrasztja a legjámorabb közönséget is; s az a csodás, rejtelmes világ, mely előttünk feltárul, meglehetősen eltörpül a nagy művészi érték és külső eszközök hiányán, melyekkel vidéki színpad nem igen rendelkezik. Tavaly volt alkalmunk tüzetesem megbeszélni egy darabot, mint az előadást, s ezáltal annál kevesebb szükség ismételné megfigyzéseinket, mivel azt hisszük, utolszor láttuk e darabot ebben az évadban. A régi szereplők közül csupán Somló (Timár), Siposné (Teréz) V. és Vilma (Zsófi) és Boránd (Granicssár) álltak a helyükön, s constátáljuk ezzel, hogy semmit sem változtak. Athalia szerepét Hunyady Margit játszotta, kevesebb külső hatással, mint H. G. y. e. s. i. Mari, ki erősen, talán túlságos erősen színezte a démoni jellem vonásait. — C. z. a. n. y. u. g. a. k. a. Timéja egy színonvalon áll Fodor Fruzi-

nával, ki ezt a szerepét különös gonddal kidolgozta volt. Neki is kiválóan sikerült a hadnaggyal való páros jelenés az ötödik színen, midőn megragadó ékesszólással tolmácsolja a hitvesi bírást oly fért előtt, a kit szeret s a ki gonosz játékok öztöt az ő irtatlan szívével. — Noémít H. a. v. s. Aranka ábrázolta, a naiv részletekben több sikerrel, mint elődje, de a gyermek öröm és mosoly helyét csak nehezen bírták elfoglalni arcán a komolyabb érzések: a bánat, megröbbenés, mületes mely felindulás. Ugy látszik, mintha temperamentuma vigább szerepköre utáná.

Császár a kedélyes gonosztervöt (Krisztyán) szabatosan, minden túlzás nélkül személyesíté, a mit elődjéről nem mondhattunk. Annál kevésbé gyakorolták a mérsékelt művészi érelyt Boránd (Granicssár) és Nyilassy (Brazovics), kik szokásuk szerint, a ríktó színeket képviselték az ensembleban.

Arad városi színház.

Folyó az. 10. 1. kiadétel. 8. szám.

Hétfő, 1886. október hó 11-én,

Egy csepp méreg.

Színmű 4 felvonásban. Irta: Blumenthal Oszkár. Fordította: Fáy J. Béla. (Rendező: Krecsányi.)

Személyek:

Mettenborn Lothar báró	— — —	Somló Sándor.
Károly Emil herceg	— — —	Kiss Sándor.
Wahlberg Albert gróf	— — —	Sáry Károly.
Lády, leánya	— — —	Havas Aranka.
Waldsee Ervin	— — —	Peterdy Sándor.
Bertha, neje, Wahlberg gróf leánya	— — —	Csanégy Emma.
Fabricius, titkos tanácsos	— — —	Penygyó Mór.
Wendlingen ezredes	— — —	Győre Alajos.
Bruno, fia, hadnagy	— — —	Császár Imre.
Brendel báró	— — —	Makó Lajos.
Drewitz, úrnök	— — —	Boránd Gyula.
Lehnardt, úrnök	— — —	Czakó Vilmos.
Lehnardtne	— — —	Csügényi Vilma.
Breitenbach báróné	— — —	Závodszy Teréz.

Kezdeté 7, vége 10 órakor.

KÖZGAZDASÁG.

Vegyes közlemények.

A Magyar-Franzcia biztosító részvény-társaság (Franco-Hongrois) életbiztosítási osztályához 1886. szeptember hóban benyújtott 353 ajánlat 606,150 forint öszszegről és kiállított 251 kötvény 412,900 frt biztosított öszszegről. Az 1886. évben 2971 ajánlat 5,452,900 frt öszszegről nyújtott be 2556 és kötvény 4,429,800 forint biztosított öszszegről állított ki. — Az aradi vezérügynökség. (Átlát-Péter-utca. 1. szám.)

Meghaltak Aradon.

(Október 2-től okt. 8-ig.)

Belváros: Tabajdi Károly, főispán, 53 éves, végegyengülés. — Réger Hajnalka, jegyző leánya, 21 éves, aszkor. — Türk Matild, kádár leánya, 10 hónapos, bélműt.

Sarkad: Gergely Papi, zenész leánya, 2 éves, sorvadás. — Tolán Lenka, rendőr neje, 45 éves, tüdővész. — Tazsin Marika, napárnos leánya, 2 éves, roncsoló torokból. Ebelen Palkó, bogárné fia, 9 hónapos, sorvadás. Jojárt Erzsébet, városi szegény, 87 éves, végegyengülés. Tóth Gábor, városi szegény, 88 éves, végegyengülés. Francz Jánka, napárnos, 74 éves, végegyengülés. Jankovits Milroy, szücs árva, 13 hónapos, sorvadás. Pottemayer Louisa, gépész leánya, 1 éves, bélműt.

Ujtelep: Váradi János, kocsi fia, 21 hónapos, bélműt.

Felelős szerkesztő: **Hindy Árpád.**

Nyiltter.

Egy jegyzői teendőben

jártas egyén, évi 150 frt fizetés s mosás és ágyneemün kívül teljes ellátás mellett azonnal alkalmazást nyerhet.

Agria u. p. Ternova, 1886. okt. 9.

Lele István, jegyző.

CACAO és CHOCOLADE

VICTOR SCHMIDT & SÖHNE

melyek az első bécsi konyhaművészeti kiállításán a legmagasabb díjjal, a kitüntetés oklevéllel lettek megjutalmazva, csak hatóságilag beiktatott védjegyük és ezégnk alatt valódiak. Kapható minden hírneves kereskedő urnál és csemegekereskedőnél, Aradon

ELIAS ARMIN urnál.

Vidékre postai utánvételletl küldetnek ezét.

Victor Schmidt & Söhne,

cs. kir. orsz. enged. gyárosok.

Gyár és központi szétküldési hely: **Bécs, V. Allee-gasse, Nr. 48. (a déli vasút me... t.)**

* E rovatt alatt közöltétek nem vállal felelősséget Szerk.